

DOCTRINA BUDHISTĂ CA TERAPIE ONTOLOGICĂ

dr. Ovidiu Cristian NEDU

Budhismul Mahāyāna, ostil oricărei construcții conceptuale (*vikalpa*), cărora li se impută faptul că ar opera decupaje artificiale la nivelul unei realități omogene, amorfe, își prezintă propria sa doctrină nu ca pe un „adevăr” ci, mai degrabă, ca pe o strategie (*upāya*) psihologică de eliberare a ființelor din iluzia realității propriilor constructe mentale. Doctrinei i se refuză astfel orice relevanță cognitivă, atât la nivel metafizic cât și la nivel empiric, validitatea sa ținând de eficiența psihologică de care ar putea da dovadă în efortul de „contracurare” a erorilor ce înlănțuie. Problema adevărului religios este astfel transferată din sfera cognitivului într-o sferă psihologic-existențială, valoarea sa fiind de tip terapeutic.

Doctrina este considerată drept un „contracurant/antidot” (*pratipakṣa*) ce are rolul de a nega realitatea variatelor construcții ale minții, la nivelul cărora se desfășoară drama auto-indusă a umanului. În felul acesta, ea este deprivată nu doar de valoare cognitivă ci, deopotrivă, de obiectivitate, eficiența sa putând fi stabilită doar în contextul particular al existenței unui anumit tip de înlănțuire. Conținutul concret al unei învățături doctrinare nu reflectă atât un „adevăr obiectiv” cât, mai degrabă, un tip particular, subiectiv, de eroare la care doctrina se raportează în mod negativ. Doctrinile religioase au astfel mai mult de-a face cu eroarea decât cu adevărul. Textele budhiste chiar atrag atenția asupra faptului că nu poate fi identificat un sens propriu al termenului „vacuitate” (*śūnyatā*), principalul concept soteriologic al budhismului, acesta dobândind înțeles doar în asociere cu un alt termen, pe care să îl determine.

Din acest motiv, budhismul Mahāyāna nu ezită să își proclame „vacuitatea” propriei sale căi religioase („vacuitatea vacuității” - *śūnyatāśūnyatā*), cale văzută ca un instrument provizoriu, care trebuie el însuși anihilat în cursul utilizării sale. I se impută budhismului vechi, Hīnayāna, tocmai faptul că analiza sa psihologică extrem de laborioasă și de scolastică devenise ea însăși un impediment în calea eliberării, religia ajungând astfel să se opună propriului său scop.

În felul acesta, budhismul oferă o perspectivă relativistă, instrumentală, mai degrabă existențialist-terapeutică decât cognitiv-metafizică, cu privire la propria sa doctrină religioasă.

BUDDHIST DOCTRINE AS ONTOLOGICAL THERAPY

Mahāyāna Buddhism, hostile to any kind of conceptual construction (*vikalpa*), which is blamed for operating artificial delimitations within a homogenous and amorphous reality, presents its own doctrine not as a “truth” but rather as psychological “skill-in-means” (*upāya*), which aims at liberating

humans from the illusory reality cast by their own mental discriminations. Thus, doctrine is denied all cognitive value, both in respect to a metaphysical level of reality and in respect to the mere empirical level. Its validity pertains to the psychological efficiency that it could display in the process of “counter-acting/opposing” the errors that ensnare humans. Therefore, the issue of religious truth is transferred from the cognitive sphere to the psychological and existential sphere, its value being of a rather therapeutic type.

The doctrine is considered as an antidote (*pratipakṣa*) which has the sole role of denying the reality of the various mental constructions which create the sphere where the self inflicted human drama takes place. Thus, the doctrine is deprived not only of cognitive value but also of objectivity, its efficiency depending on the existence of some particular errors, of a particular type of bondage. The actual content of a religious teaching does not reflect an „objective truth” but rather a particular kind of error, which is denounced and rejected by the doctrine. Thus, religious teachings have more to do with subjective errors than with an objective truth. Buddhist texts even utterly state that it is not possible to identify an own-meaning of the term „void” (*śūnya*), the main soteriological concept of Buddhism, which gets a sense only in association with another term, whom it could determine.

Therefore, Buddhism does not hesitate to claim the voidness of its own path („the voidness of voidness - *śūnyatāśūnyatā*), which is considered only as a temporary useful tool, which must be itself discarded during the process of liberation. The old school of Buddhism, Hīnayāna, is blamed for having developed an extremely elaborated psychological analysis which turned to be itself an obstacle on the path to liberation; this way, their religion itself opposed the accomplishment of the religious goal.

Hence, Mahāyāna Buddhism considers its own doctrine in a relativist, instrumental manner, rather existential and therapeutic than cognitive and metaphysical.